

OB 60-LETNICI ING. FRIDERIKA DEGNA

Kje drugod, če ne v domu slovenskih planincev, v »Zlatorogu« sem ga zadržal po seji. Njegova planinska biografija je na kratko takale:

Rodil se je 17. julija 1906 v Sv. Petru pod Svetimi Gorami. V njegovem letniku na klasični gimnaziji v Mariboru – tedaj je bil ravnatelj dr. Josip Tomišek – je bil 1923 ustanovljen planinski dijaški klub »Skuta«. Takrat so bile velika moda Savinjske Alpe. Kot sedmošolec je postal član mariborske podružnice SPD, to je pred 31 leti. Odbornik podružnice SPD Maribor je postal leta 1939. Po vojni je opravljal funkcije tajnika, blagajnika, gospodarja in celih 12 let funkcijo predsednika. V PZS je zdaj član GO in predsednik nadzornega odbora. Je tudi član NO PSJ. Ing. Degen spada med najvidnejše povojne planinske funkci-

Ing. Friderik Degen

onarje, med tiste, ki mu za planinstvo nikoli ni manjkalo ne časa ne energije. – Najin razgovor je bil nekako takle:

V čem vidiš bistvene naloge osrednje planinske organizacije in močnejših društev?

Vrhovna organizacija v našem planinstvu je bolj potrebna kakor v drugih organizacijah. Planinstvo ima neomejeno področje in takorekoč sega delokrog PZS od enega konca Slovenije do drugega. Tako je nujno, da skrbi PZS za pravilno ideološko vzgojo in zlasti, da

veča in čuva sedanjo materialno bazo, naše kočje, brez katerih ni moč razvijati planinstvo. PZS mora budno čuvati, da se ohrani planinski videz naših domov. Močnejša PD naj bi bila vzor in mentor manjšim društvom.

Katere naloge šteješ – za leto turizma – za najvažnejše, oz. za najbolj pereče?

Planinstvo omogoča planinski turizem. Pogoje za to je ustvarila planinska organizacija s svojo obsežno mrežo planinskih domov in prav bi bilo, da bi turistične organizacije bolj čislale vlogo planinstva v turizmu. V jubilejnem letu turizma morajo naša PD pokazati, da cenijo turizem kot pospeševalca planinstva, vendar pa tako, da se ohrani planinski značaj planinskih domov. TZS naj bi kakor prospekt posvetila zgolj planinskemu turizmu.

Najljubša tura? Najlepši nedeljski izlet? Koča, ki je najbolj v redu?

Še iz gimnazijskih časov se spomnim, s kakšnim užitkom smo brali v nemški čitanki dr. J. Tomiška spis o izletu na Ojstrico. Že takrat sem vzljubil Savinjske Alpe. V najlepšem spominu imam prekrasno turo od Rogovilca v Robanov kot, odtod na Korošico in Ojstrico posebno zato, ker je takrat komaj desetletna hčerka prvič občutila lepoto gora. Nedeljski izlet na Boč je vedno lepo doživetje zame in moje prijatelje. Včasih je bila najbolj urejena kočja Ribniška kočja.

Kaj ti najbolj leži na srcu pri delu za planinstvo?

V letu 1967 bomo morali izvršiti v planinskem gospodarstvu več korektur, če nečemo, da nas čas prehiti. Bistveno moramo spremeniti planinski zakup koč in ga vsaj približno poenotiti. V planinskem gospodarstvu bo sploh treba več enotnosti, PD pa bodo morale voditi tako gospodarstvo, ki ustreza krajevnim razmeram. Dobro planinsko ime je odvisno tudi od dobrega gospodarjenja.

Kot predsednik PD Maribor si si pridobil glas kot nenavadno uspešen planinski gospodarstvenik. Kako gledaš kot tak na gospodarjenje v planinstvu? Kako sodiš o planinstvu kot sestavini turizma?

Predvsem mislim, naj bi v naših domovih zopet zavladalo planinsko vzdušje. Planinci smo navadno veseli ljudje, vendar moramo vedeti, da nas ni pripeljal v gore zgolj materialistični he-

donizem, ampak želja, uživati lepote gorske prirode, želja po estetskih užitkih. Če hočemo planinske probleme kompleksno reševati – in to moramo – je nujno, da PD popravijo svoj odnos do svoje vrhovne organizacije. Predvsem pa želim, da v bodoče ne bi bilo treba govoriti o finančni nedisciplini PD, nič manj srčna želja pa je, da bi naš Planinski Vestnik izhajal kot do sedaj in da bi družbeni organi pravilno vrednotili njegovo vrednost za slovensko kulturo.

RUDI KAVČIČ – 60-LETNIK

Naj nam jubilat ne zameri, če mu čestitamo z majhno zamudo. Tov. Rudi Kavčič, širok po Sloveniji znan gospodarski izvedenec PZS, je začel že kot nižješolec zahajati v planine, in to večinoma peš iz Ljubljane v Kamniške planine in Julijske Alpe. Kot četrtošolec je leta 1922 pomagal skalašem markirati novo pot na Pohorje.

Po osvoboditvi leta 1946 kot finančni strokovnjak začel delovati v planinskem gospodarstvu. Bil je vseskozi do danes član gospodarske komisije PZS, vmes pa nekaj let tudi načelnik te komisije. Pisal je navodila in kontne plane za društva, obiskoval je postojanke in društva kot inšpektor in kontrolor. Vodil je posvete gospodarjev in razne tečaje za planinske knjigovodje. S tem je postavil temelje za smotno gospodarjenje v planinski organizaciji. Za to svoje delo je bil odlikovan s srebrnim znakom PZS, kot dolgoletni član nadzornega odbora PSJ pa z zlatim znakom. Pri izvrševanju teh nalog je hodil po hribih sam, podajal se je na pot ob vsakem vremenu, češ po dežju bo prav gotovo zasijalo sonce. Marsikaj ve povedati o teh samotnih potih, na katerih je spoznal skoraj vse naše planinske postojanke.

Lani je dal slovo svojemu službenemu mestu, ni pa prenehal delovati pri raznih organizacijah. Vedno svež in poln življenja še vedno pomaga gospodarski komisiji PZS. Odborniki, ki so se po vojni zvrstili v UO PZS, cenijo delo tov. Kavčiča, njegovo tovarištvo in prijetno družabnost, s katero je znal vselej ogrevati poslovneto planinskih potov.

DR. ANTON MELIK

Osmega junija 1966 je neizprosna smrt nenadoma pretrgala življenjsko pot akademiku, univerzitetnemu profesorju in

javnemu delavcu dr. Antonu Meliku. Sredi načrtov in ustvarjalnega snovanja je za vedno omahnila roka, ki je spretno in uspešno sukala pero polnih 55 let. Kot mnogi razumniki njegove generacije je začel najprej z beletristiko, in tako je že leta 1911, komaj 21 let star, stopil v javnost, skrit za psevdonimi. To pot je ubiral do leta 1917, ko je začel s publiciranjem strokovnih del, najprej kot zgodovinar, od leta 1921 dalje pa kot geograf. Geografiji je ostal zvest do konca. Bil je med osnovejši slovenske znanstvene geografije, po letu 1928 nje mentor in po tej dobi učitelj skoraj vsem slovenskim geografom, ki jih je kar lepo število.

Ni naš namen v planinskem glasilu govoriti o dr. Antonu Meliku kot geografu znanstveniku in javnem delavcu. To so že in še bodo storili drugi. Mi želimo poiskati okvire, v katerih bi dali pokojniku priznanje, ki mu ne-

Dr. Anton Melik

dvomno gre tudi v slovenskem planinstvu.

Dr. Antona Melika, v tradicionalnem smislu besede, ne moremo šteti med planinske pisatelje. Med sotrudniki našega glasila njegovega imena, žal, ne zasledimo. Mislim pa, da mu kljub temu gre mesto v slovenskem planinstvu. Zakaj?

Pokojnik je poleg drugega avtor obsežnega geografskega opusa o naši ožji domovini pod naslovom »Slovenija, geografski opis«, ki je izšel pri Slovenski matici v petih zajetnih knjigah.

Leta 1935 je bil objavljen prvi, splošni, del, med leti 1954 in 1960 pa še štiri knjige z opisom posameznih slovenskih pokrajin (Slovenski alpski svet; Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino; Posavska Slovenija; Slovensko Primorje); leta 1963 je izšla druga, predelana izdaja splošnega dela Slovenije. Knjige so pisane strokovno, s kompleksnim pogledom, a poljudno, zato so vsakomur razumljive, in prav to je odlika Melikovega pisanja. V knjigah o Sloveniji, ki zajema etnično ozemlje, je obseženo vse, kar naj zajema sodobni, genetični geografski opis, ki mu je osnova v iskanju zvez med človekom in naravo. In zato tudi planinci radi segajo po Melikovih knjigah o Sloveniji, ne samo po tistih, ki opisujejo slovenski alpski svet, marveč tudi po drugih, saj je domena planincev tudi prostrani predalpski in dinarski svet in ne nazadnje tudi gričevnato panonsko in jadransko obrobje. Kdor želi približe spoznati katerokoli slovensko pokrajino, mora vzeti v roko »Melikovo Slovenijo«; in ker so planinci vneti občudovalci in obiskovalci narave in človeka v njej, jim bodo Melikova dognanja pokrajino, ki jim je manj znana, bolj približala in priljubila.

Še na dve pomembni Melikovi deli želimo planince posebej opozoriti, to je na knjigo »Planine v Julijskih Alpah«, ki je izšla leta 1950 pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, in na monografijo »Bovec in Bovško«, izšlo v Geografskem zborniku VII iz leta 1962. Pokojnik je bil vnet ljubitelj in velik poznavalec slovenskega alpskega sveta, še posebej Julijskih Alp. Leto za letom je preživljal dopust v Planici, v Ukancu in po vojni nekajkrat tudi v Bovcu. Njemu pa dopust ni bil počitek, marveč ga je v miru, stran od mestnega trušča in v čudovitem gorskem svetu izrabil za še intenzivnejše delo. Hodil je na lažje in težje ture, a ne zgolj kot turist, marveč vedno z beležnico, svinčnikom in fotografskim aparatom v rokah, in s prodornimi očmi geografa. Vse, kar mu je bilo novo, je zapisal, in rezultat terenskih zapažanj in znanih virov sta tudi omenjeni deli. V knjigi »Planine v Julijskih Alpah« ni obravnaval samo planin, marveč je naslonil nanje proučitev celotne naseljitve, primerjal z bohinjskimi planinami vsa slovenska planinska področja in ob njih načel zelo zanimivo in aktualno problematiko vsega našega planinskega gospodarjenja, s posebnim oziranjem na možnosti uveljavljanja tega v modernem socialističnem gospodarstvu.

Mislím, da se ne motím, če rečem, da je bil pokojni prof. Melik eden največjih, če ne največji kompleksni poznavalec slovenske zemlje. Slovenijo je velikokrat prekriziral podolgem in počez, največ peš in s kolesom, vedno z željo po novih spoznanjih. Ni bilo kotička naše domovine, ki ga ne bi poznal. Neštetokrat je nas študente in kasneje diplomante presenetil z drobnim poznavanjem pokrajine, v katero nas je pošiljal na specialna proučevanja. Ko je bil po drugi vojni na obisku pri slovenskih izseljencih v ZDA, so ga vsi, s katerimi je govoril, imeli za rojaka, skorajda soseda, saj jim je naštel vse vasi in vasice v soseski, iz katere so izhajali. Zato ni čudno, da je Melikova zapuščina o naši zemlji tako velika, saj obsega skoraj 20 knjig in čez 100 razprav in člankov.

Z Melikovo smrtjo smo Slovenci, tudi planinci, veliko izgubili, čeprav pokojnika ne moremo uvrščati med planinske pisce. Ostala pa nam je po njem trdna osnova, mimo in preko katere ne bo mogel nihče, ki bo obravnaval posamezne slovenske pokrajine ali celotno našo domovino.

D. M.

V SPOMIN

Kruta usoda je zopet iztrgala iz naših vrst dva tovariša, ki sta kar skozi več desetletij nesebično in s posebno vneto opravljala v naši planinski organizaciji izredno zaslužno delo. Prav je, da se ju hvaležno spomnimo vsaj z nekaj vrsticami tudi v našem planinskem glasilu.

JOŽE JERETINA (roj. 14. 3. 1892, umrl 30. 3. 1966) je že v svoji mladosti vzljubil planine. Saj je l. 1908 postal član SPD in smo ga zato pred leti šteli med redke tovariše, ki so bili odlikovani z diplomom in zlatim častnim znakom več kot 50-letnega nepretrganega članstva v naši planinski organizaciji. Leta 1920 je bil izvoljen v odbor osrednjega društva SPD v Ljubljani, kjer je kasneje skozi dolgo vrsto let do reorganizacije društva po drugi svetovni vojni opravljal funkcijo izvoljenega blagajnika. Starejša planinska generacija se še dobro spominja, da je bil na naših društvenih legitimacijah tudi podpis blagajnika Jeretine.

Ob tej odgovorni in nehonorirani funkciji, ki je zahtevala vsakodnevno delo in navzočnost v društveni pisarni ter stalno udeležbo na vsakotedenskih se-